

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza
w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали X Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)**

**Луцьк
2025**

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 12 травня 2025 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 Х Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 215 с.

ISBN 978-617-8279-53-0

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на Х Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

ISBN 978-617-8279-53-0

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

© Колектив авторів, 2025

Список використаних джерел: 1. Максимчук М. В., Кльоба С. М. Міжмуніципальне співробітництво як інструмент підвищення ефективності місцевого самоврядування. 2019. 2. Міжмуніципальне співробітництво в умовах воєнного стану. URL: <https://decentralization.ua/news/18002> 3. Міжмуніципальне співробітництво територіальних громад: результати дослідження. Київ : USAID, 2024. URL: <https://surl.li/rihsjb> 4. Міжмуніципальне співробітництво у 2024 році: чому нас навчив досвід. URL: <https://decentralization.ua/news/19089>.

УДК 911.373(477.82)

Слащук Андрій, Трофимчук Денис

Andrii.slashchuk@gmail.com; 2ez4denus@gmail.com

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ МІСТА ЛУЦЬКА ВПРОДОВЖ 1991–2024 РОКІВ

Луцьк як адміністративний, економічний та культурний центр Волинської області впродовж 1991–2024 років зазнав значних трансформацій, зумовлених соціально-економічними чинниками. Цей період охоплює становлення України як незалежної держави, економічні кризи, реформи, війну та спроби інтеграції в європейський простір.

З 1991 р. після здобуття Україною незалежності місто Луцьк розпочало новий етап свого розвитку, зумовлений трансформацією політичної системи, переходом до ринкової економіки та змінами в соціальній структурі населення. Усі перераховані чинники суттєво вплинули на його сучасний стан.

З 1991 р. чисельність населення Луцька зростала повільно, частково завдяки внутрішній міграції. Станом на 2024 р. населення міста становило близько 215 тисяч осіб [2].

Економічні труднощі 1990-х сприяли виїзду населення за кордон, особливо молоді. Луцьк, як і вся країна, зіткнувся з економічною кризою, спричиненою розпадом СРСР. Планово-адміністративна економіка втратила ефективність, а перехід до ринкових відносин супроводжувався гіперінфляцією та спадом виробництва. У 1990-х роках ВВП України скоротився на 60 % [1], що також позначилося на економіці Луцька.

Революція Гідності 2013–2014 років та початок російської агресії на сході України позначилися на розвитку Луцька. Економічна нестабільність, інфляція та міграція стали ключовими викликами.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну в лютому 2022 р. стало безпрецедентним викликом для Луцька. Через війну та економічні труднощі, незважаючи на відносну безпеку регіону, місто зазнало економічних і соціальних потрясінь. Значна частина працездатного населення Луцька мігрувала за кордон, зокрема до Польщі. Це призвело до скорочення трудових ресурсів, які в 2010 р. оцінювалися на рівні 19,5 млн осіб по Україні [3]. У Луцьку також спостерігалось старіння населення, що створювало додаткове навантаження на соціальну сферу.

Водночас Луцьк традиційно залишався промисловим центром, особливо у галузях машинобудування, харчової промисловості та виробництва будівельних матеріалів. Завод «Богдан» (до його банкрутства), заводи «СКФ Україна», «Кромберг

енд Шуберт Україна», «Модерн-Експо», «Луцьк Фудз» та інші були й є важливими роботодавцями.

З початку 2000-х років спостерігається активний розвиток малого підприємництва, особливо у сфері торгівлі, громадського харчування, інформаційних технологій. Економіка України почала стабілізуватися, що позитивно вплинуло на Луцьк. У 2001 р. зростання ВВП України склало 9,1%, промислового виробництва – 14,2 % [5].

Після 2014 р. Луцьк залучав більше інвестицій, у тому числі від європейських партнерів, зокрема у розвиток інфраструктури, ЖКГ та транспортної системи. Особливо відчутним для мешканців міста став розвиток маршрутної мережі, оновлення міського транспорту, реалізація проєктів з екологічного транспорту. Впродовж останніх 25-ти років активно ведеться будівництво нових житлових комплексів, що свідчить про зростання купівельної спроможності населення та урбанізаційних процесів Луцька.

Луцьк зберігає статус освітнього та культурного центру, завдяки Волинському національному університету імені Лесі Українки, Луцькому національному технічному університету, іншим навчальним закладам, з активним культурним життям, фестивалями, мистецькими подіями. Проте війна знизила культурний запит серед молоді, що позначилося на відвідуваності культурних заходів.

Таким чином, Луцьк приваблював мешканців сільських населених пунктів Волинської області як центр із вищим рівнем життя. Поступове зростання середньої зарплати, покращення умов праці та розвитку інфраструктури позитивно вплинули на соціальний комфорт мешканців.

Згідно зі «Стратегією розвитку Волинської області на період до 2027 року», Луцьк визначено як ключовий центр регіонального розвитку [4]. Основні цілі стратегії включають:

- транскордонне співробітництво: активізація співпраці з Польщею та іншими країнами для залучення інвестицій і розвитку туризму.
- екологічна безпека: вирішення проблем забруднення повітря та раціонального використання природних ресурсів.
- інноваційний розвиток: впровадження цифрових технологій у міське управління та підтримка ІТ-сектору, який набирає розвиток у Луцьку.

Висновки. Соціально-економічний розвиток Луцька впродовж 1991–2024 років є прикладом поступової трансформації регіонального центру в сучасне європейське місто. Попри глобальні та національні виклики: від економічної кризи 1990-х до повномасштабної війни 2022 року Луцьк демонструє адаптивність, сталий розвиток малого бізнесу, інфраструктурну модернізацію та зростання громадської активності. Ключовими чинниками розвитку стали економічні реформи, туризм, інфраструктурні проєкти, демографічні зміни та активність громадянського суспільства. Незважаючи на труднощі, Луцьк демонструє потенціал для сталого розвитку, спираючись на свою історико-культурну спадщину, стратегічне розташування та інноваційні ініціативи. Подальший розвиток міста залежатиме від ефективної реалізації стратегій, залучення інвестицій та адаптації до нових викликів.

Список використаних джерел: 1. Aslund A. Ukraine's Economic Transition. *International Monetary Fund*. 2002 URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2002/03/ashund.htm> 2. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/> 3. Міграційні процеси в Україні. *International Organization for Migration*. URL: <https://www.iom.int/ukraine> 4. Стратегія розвитку Волинської області до 2027 року. *Волинська обласна державна адміністрація*. URL: <https://www.voladm.gov.ua/strategy> 5. Ukraine Overview Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНІВ

Пугач Сергій	Територіальні аспекти дослідження соціальних інтернет-мереж	3
Дронова Олена	Екологічний слід як маркер екологічної та економічної безпеки	5
Нємець Олексій	Socio-geographical aspects of the evolution of the creative economy	9
Влах Мирослава	Географічне назовництво й геополітика	13
Овчаренко Гліб, Сегіда Катерина Криволапов Валерій	Про різноманіття визначення та суть ідентичності як ресурсу для розвитку регіонів	17
Маковецька Лариса	Обґрунтування методики суспільно-географічного аналізу людського капіталу	19
Потапова Алла	Соціально-економічний розвиток територій у науково-теоретичному контексті формування освітніх програм вищих навчальних закладів	22
	Зниклі села Волинської області	25

ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНІВ

Лажнік Володимир	Динаміка та сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами між Україною та Іспанією	27
Грицевич Володимир	Методика метризації соціально-економічного стану регіонів із метою оцінки їх потенціалів	31
Pohrebskyi Taras	The Development of Greenfield Projects in the World	33
Pohrebskyi Taras	The Involvement of Greenfield Lands in Ukrainian Post-War Reconstruction	35
Слащук Андрій	Оцінка сучасного стану демографічного розвитку міста Луцька (2001–2024 роки)	37
Сук Олена, Залуська Марія, Поручинський Володимир Яроменко Оксана	Розвиток міських агломерацій України в умовах децентралізації	38
Волков Денис, Ключко Людмила Гаєріков Артем, Телебєнєва Євгенія Кощук Ольга	Житлове господарство Рівненщини: суспільно-географічний аспект	40
	Стан і перспективи розвитку роздрібної торгівлі Харківської області	42
	Територіальні особливості виробництва кукурудзи в Україні	46
	Проблеми та перспективи розвитку галузей рослинництва Рівненської області	50
Сосницька Ярослава	Агрокластери як інноваційна форма розвитку агробізнесу в Україні	53

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК І ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Гукалова Ірина	Пріоритети просторового планування ЄС та їх сприйняття в Україні в умовах війни	56
Палеха Юрій, Маслова Марія	Функціональне зонування як інструмент регулювання просторового розвитку територіальних громад і населених пунктів	58
Ходико Дмитро	Оцінка ступеня поляризації розвитку регіонів та громад із використанням тесту Ешмана	60
Сегіда Катерина, Чехов Сергій	Теоретичні аспекти використання гравітаційної моделі Хаффа для оптимізації просторової структури системи споруд цивільного захисту населення м. Харкова	63
Хоменко Діана	Просторові та перцепційні трансформації прифронтових міст на прикладі Лиману Донецької області	67
Омельченко Наталя	Післявоєнне відновлення слабоурбанізованих територій (на прикладі Херсонської області)	70
Кравченко Катерина	До питання теоретичних та прикладних досліджень міських агломерацій	73
Нікон Ольга	Проблеми та перспективи використання перцепційного підходу при вдосконаленні міських просторів	77
Маляренко Костянтин	До питання стійкості економічного потенціалу регіону	80
Бобир Владислав	Ідентичність міста у цифровому просторі: потенціал впровадження регіонального домену .kyiv	83
Кравченко Катерина	Модель реалізації функцій міської агломерації: теоретико-методологічні засади та стратегічні орієнтири	85
Колосов Сергій, Телебєнєва Євгенія	Вплив війни на експортний потенціал України	91
Сябренко Олег	Відновлювана енергетика у розвитку регіонів України: стратегічні орієнтири	94
Маковецька Лариса, Баранчук Фаїна	Виклики міжмуніципального співробітництва в сучасних умовах (на матеріалах Луцької міської територіальної громади)	95
Слащук Андрій, Трофимчук Денис	Соціально-економічні чинники розвитку міста Луцька впродовж 1991–2024 років	97

РЕГІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Жаронкін Валентин	Міграційні стратегії українських ромів у країнах Європи	99
Перевозник Анастасія, Мандрик Ірина	Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні в умовах війни	100
Венгрин Дар'я	До питання вимушених міграцій українців як чинника зміни розселенської структури (на прикладі країн ЄС)	103

Думнов Олександр	Особливості запровадження інституційного підходу в регулюванні ринку праці	105
Залуська Марія	Освітні та трудові виклики для українських біженців за кордоном	108
Сук Олена	Вплив збройних конфліктів на динаміку вимушеної міграції	109
Сук Олена, Залуська Марія, Музичук Юрій, Слащук Андрій	Міграція молоді з України: основні причини	111

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ ТА РЕСУРСИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Khilchevskiy Valentyn, Hou Jingyao, Zabokrytska Myroslava	China's water resources: status, use and management	113
Тарасюк Ніна, Малащук Петро Павловська Тетяна	Зміна температури повітря в Україні: причини та наслідки	117
	Багаторічна (1974–2023 рр.) динаміка місячних сум опадів на метеостанції Луцьк (Волинська область, Україна)	119
Карпюк Зоя, Чижевська Лариса, Качаровський Роман, Чижевський Тадеуш	Природоохоронні об'єкти басейну річки Полонка	123
Щесюк Єлизавета, Стельмах Валентина	Аналіз гідрологічних особливостей річки Інгулець	126

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ

Смирнов Ігор, Любіцева Ольга	Гендерний чинник у геополітичній, суспільно-господарській та культурно-освітній сферах Гетьманщини (туристичний контекст)	130
Smyrnov Ihor, Lyubitseva Olha	Polskie nekropolie w Polsce i w Ukrainie jako zasoby turystyczne i czynnik rozwoju ukraińsko-polskiej turystyki po wojnie	135
Ільїн Леонід	Регіональний розвиток туризму: програмно-цільовий аспект	144
Стешенко Леся, Савченко Ірина Гоцька Владислава, Гринюк Діана	Основні тенденції гейміфікації туризму	147
	Інстаграмність як фактор розвитку рекреаційно-туристських ресурсів: просторовий аналіз українських дестинацій	150
Майстер Андрій, Куницький Михайло Смик Оксана	Проблема овертуризму в країнах Європи	153
	Гастрономічний туризм: роль закладів харчування у формуванні туристичного досвіду	156
		211

Джаман Ярослав	Народні доми – важливий ресурс і чинник розвитку етнічного туризму (на прикладі міста Чернівці)	158
Питуляк Мирослава, Питуляк Микола Похила Юрій, Поплавська Інна Ільїна Ольга	Рекреаційно-оздоровчі ліси Хустського ЛДГ: сучасний стан та використання	159
	Малі міста Тернопільської області як об'єкти туристичної активності	162
	Геопросторовий аналіз, типізація й можливості застосування озерних сапропелів Рівненської області у санаторно-курортному господарстві	165
Зінчук Борис, Новосад Оксана Єрко Ірина, Мельник Надія, Качаровський Роман, Яцуняк Віктор Гоц Тетяна, Потапова Алла Потапова Алла, Семенюк Роман	Туристсько-рекреаційний потенціал Ковельського району: ресурси, можливості, перспективи	169
	Музейні установи Ковельського району Волинської області як елементи індустрії гостинності	171
	Туристичний потенціал Львівської області	174
	Екотуризм як один із перспективних напрямів розвитку територіальних громад	178

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ

Маковецька Лариса, Назарук Назар	Географічні компетентності краєзнавчих досліджень транспортної системи у шкільному курсі географії	180
Мельник Іванна, Ткачук Надія Озюк Уляна, Ткачук Надія	Використання веб-сервісу Google Maps на уроках географії	182
	Можливості використання Liveworksheets на уроках географії в умовах дистанційного навчання	184
Ткачук Надія, Тарасюк Злата Ткачук Надія	Поняття гейміфікації в освітньому процесі з географії: сутність, цілі та основні принципи	186
	Теоретичні засади моделювання дистанційного уроку географії	187
Мандрик Ірина Мандрик Ірина, Мичка Ірина	Система підготовки вчителя географії в Польщі ...	189
	Особливості використання компетентнісно орієнтованих завдань у шкільному курсі географії	192
Кулик Катерина, Потапова Алла Яресько Анна, Ткачук Надія Мельничук Максим, Лажнік Володимир Дубич Богдан, Потапова Алла Кошляцький Дмитро, Ткачук Надія	Використання електронних ресурсів для перевірки знань учнів на уроках географії	193
	Використання інтерактивних методів при вивченні загальної географії у 6 класі	194
	Особливості використання картографічного складника в шкільному курсі географії	197
	Проблеми використання штучного інтелекту учнями у закладах загальної середньої освіти	199
	Курс географії як складник шкільної медіаосвіти	200

**Поручинська Ірина,
Стельмашук Назар,
Скороход Орест
Куцевич Артур,
Поручинська Ірина
Кужель Ілля,
Мужичок Юрій**

Використання віртуальних дошок в освітньому процесі	203
Використання навчального відео на уроках географії	204
Використання інформаційно-комунікаційних технологій у позаурочний час	205

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)
(українською, англійською, польською мовами)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій
та достовірність даних несуть автори

Верстка: *В. Й. Лажнік*
Коректура: *С. О. Пугач*
Обкладинка: *Н. Бринчук*

Підписано до друку 14.05.2025 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 17,61. Зам. 210. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Друк цифровий.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М.
Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р. Луцьк : ФОП
Мажула Ю. М., 2025. 215 с.

ISBN 978-617-8279-53-0

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на X Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3.30/33(082)